

Aftenposten

Publisert: 26.07.10 kl. 11:25 - Abonnere på Aftenposten? Ring 05040 eller gå inn på kundeservice.aftenposten.no

Den store omstarten

KNUT OLAV ÅMÅS Kultur- og debattredaktør

Oppdatert: 26.07.10 kl. 11:25 Publisert: 26.07.10 kl. 11:25

Finanskrisen var nødvendig for å tvinge frem nye måter å leve og arbeide på, mener «guruen» Richard Florida. Dét krever imidlertid at nye tenkemåter får gjennomslag.

DET ER urbanitetstenkeren Richard Floridas prosjekt å hjelpe frem en slik ny tenkning, og nå prøver han på det i en bok på 225 både inspirerende og provoserende sider som nettopp er utkommet i USA: *The great reset. How new ways of living and working drive post-crash prosperity* (Den store omstarten. Hvordan nye måter å leve og arbeide på er motorer for velstand etter krisen).

Hvilken nye leve- og tenkemåte er det så han ønsker gjennomslag for etter finanskrisen i 2008 og 2009? Spissformulert er det denne: Dropp bilen, bo i et så tett bysentrum som mulig og lei bolig i stedet for å eie den!

Den kreative klasse.

Hvem Richard Florida er? Han ble berømt i 2002 for *The rise of the creative class* (Den kreative klassens fremvekst). Der lanserer han sine tre T-er, egenskapene han mener er avgjørende for at et sted skal vinne konkurransen om de beste hodene: toleranse, talent og teknologi. Den første T'en er den mest diskuterte – jo mer dypt mangfoldig et sted er, for eksempel overfor bohemer og minoriteter, desto bedre blir miljøene og resultatene.

Hans neste bok, *The flight of the creative class* (Den kreative klassens flukt) fra 2005 var mer pessimistisk og handler om USAs kunnskapskrise: Etter terroren i 2001 og Bushs nye politikk tiltrakk landet seg langt færre studenter og lærere. I boken med den noe underlige tittelen *Who's your city?* (Hvem er din by?) som kom i 2008 var han back on track med sin tidvis anmassende peptalk, og argumenterer for at hvor du bestemmer deg for å leve og bo er den viktigste enkeltavgjørelse i ditt liv.

Flere bør leie bolig i stedet for å eie, for lettere å kunne flytte på seg hvis de vil eller må, mener Florida nå. Da vil man nemlig binde mindre kapital og redusere risikoen både i sin egen og samfunnets økonomi – og dermed faren for en ny finanskrisen.

Og han har et poeng når det gjelder mengden av midler som er bundet opp. Fra 1950-tallet til 1980-tallet ble andelen av inntekten brukt på bolig og bil doblet i USA, fra 22 til 44 prosent. En fremtidsrettet, idédreven økonomi må maksimere investeringene i innovasjon, i utvikling av talent og ideer. Florida er for øvrig sterk motstander av offentlig hjelp for å berge de meget spekulative institusjonene som utløste finanskrisen.

Den grønne byen.

Florida argumenterer for at store byer er grønnere steder enn landsbygda. Jo tettere, desto mer bærekraftig. En new yorker skaper 30 prosent mindre drivhusgass enn en gjennomsnittlig amerikaner, hun kjører mindre, kaster mindre søppel og bor i en mer energieffektiv bolig (leilighet).

Og selv om vi etter nettrevolusjonen teoretisk sett kan bo hvor som helst, vil vi ikke det. Det fysiske stedet spiller en rolle for vår lykke.

For noen dager siden kom opptaksstatistikken fra høyere utdanning. Den viste at mange norske studenter helst ikke vil studere utenom byene. Hvis de ikke får innfridd sitt førstevalg velger de heller et annet studium i byen – til tross for at «byen» i norsk debatt fortsatt blir demonisert og baktalt.

En av fire som bor på bygda vil flytte derfra, viser en undersøkelse fra Norsk Monitor. Det er bare innvandrere som gir folkevekst i Utkant-Norge nå. Det skjer en sentralisering som Florida nok bejubler.

Leve mer lokalt.

Parallelt med sin tetthetstenkning anbefaler han omlegging av arbeids- og transportmønstre slik at mennesker kan bruke mindre av sin knappe tid på vei til og fra arbeidsplassen. Byene og de sterke megaregionene er basisenhetene der nyskaping skjer. I disse enhetene er det altavgjørende med fortetting, slik at folk kan leve uavhengig av bil og kan spasere til kafé og butikk, skole og kino. Lev livet mer lokalt!

I tillegg trengs infrastrukturinvesteringer i hypereffektiv kollektivtransport over litt lengre avstander, fremfor alt lyntog mellom store byer og regioner. Slikt er virkelighet i det kontinentale Europa og Japan, men i mindre grad i USA og ikke i det hele tatt i Norge.

Norske rikspolitikere kan hente ideer hos Richard Florida, enten de ønsker å avblåse lyntogsdebatten eller ikke.

Grenseløst fleksibel.

Men han vil neppe bli populær i norsk partipolitikk med boken *The great reset*. Han er en kultfigur for mange, men også hatet og omstridt og kan lett ses som «nyliberalismens glidemiddel», en forkjemper for en grenseløs fleksibilitet som enkeltmennesker må betale for og kapitaleiere tjener på.

Fordelen med ham er at han gjør noe så sjeldent som å tenke stort og sveipende samtidig som han kan falsifiseres. Han tenker modig uten å dekke ryggen. Det gjør han heller ikke når han kaller den siste finanskrisen for en *great reset* – en stor omstart som medfører transformasjoner i den sosiale og økonomiske orden – og ikke en depresjon.

En krise som trengs.

Han ser nemlig for seg en mer dyptgående omveltning nå enn etter krisene rundt 1870 og 1930 – de siste avgjørende skritt bort fra et industrielt økonomisk system til en økonomi fullt ut basert på kunnskap og ideer. Det er endringer så store at de trenger to-tre tiår på å virkeliggjøres.

Så hva viser finanskrisen ifølge den nå gjenfødte optimist Richard Florida? Jo, tross alle negative følger på kort sikt behøver vi den faktisk på lang sikt, som forsterkende mekanisme for de virkelig store strukturelle endringene:

Ny infrastruktur, nye transportsystemer, nye bolig mønstre og i det hele tatt nye måter å leve og arbeide på.

twitter.com/KnutOlavAmas

Fakta:

Richard Floridas nettsider